

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
december 2008 - Nr 6

Defensie

Handwritten signature or initials in the top right corner.

NIJFA

INFORMATIE KMA

Project HTI afgerond

INHOUDSOPGAVE

colofon

Ingelicht wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

S.A.H. Stuiver

Redactie:

N.E. van den Brink

M.P. van Woudenberg

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie

Postbus 20701, 2500 ES Den Haag

E-mailadres: mivd@mindef.nl

Telefoon: 070 - 441 90 40

Fotografie: Ministerie van Defensie, Archief Defensiekrant, AVDD en Joël Kapelle

Vormgeving: Theo Olsthoorn en Kommer de Heer

Druk en lithografie: UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines Ingelicht

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren	Verschijningsdatum
Kopij	datum
28 januari	19 februari

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend. Voor gebruik van teksten en foto's uit dit blad dient u toestemming te vragen aan de redactie.

Omslag: Project HTI afgerond: gehele MIVD is overgegaan op het netwerk Atlas

4 Nieuw zoekstelsel CT Infobox ingebruik genomen

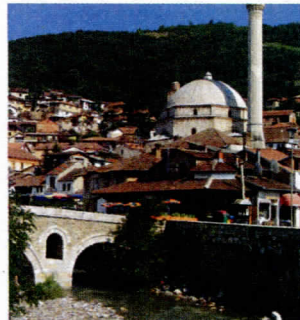
14 Inlichtingen op de kaart gezet

6 Spiegelinterview 'We hebben geen enkel geheim voor elkaar'

9 Column MC

10 Situatie Kosovo na onafhankelijkheid

12 Column Veiligheidszaken: MIVD deur zit goed dicht

13 Kroonprins bijgepraat

16 Project HTI afgerond

18 E-div lanceert 'Aeolus'

19 Versterking inlichtingenketen 'Drempels en andere verkeersremmende maatregelen'

20 MIVD werkt aan openheid en transparantie op NIDV-beurs

22 Cartoon, jubileum, folder, kerstbrunch en lezersonderzoek

23 Sfinx: MIVD topsporter

24 Reusers kolom

WIE HET KLEINE NIET EERT...

De dagen worden steeds korter en moedertje winter begint langzaam maar zeker in zicht te komen. Buiten is het waterkoud en guur aan het worden en het is dus fijn om binnen te zitten. Het is knusser aan het worden thuis; de gordijnen gaan 's avonds dicht en er vinden steeds meer activiteiten binnenshuis plaats. Dat betekent ook dat je leefruimte wat kleiner wordt en je je moet aanpassen aan de anderen in huis. Dat gaat eigenlijk toch een beetje vanzelf, je kent elkaars (on)hebbelijkheden en weet hoe je een beetje moet inschikken of voor je plekje moet opkomen.

Dat heeft veel gelijkenis met wat de MIVD het afgelopen jaar heeft moeten doorstaan met het invoeren van de nieuwe organisatie. We hebben veel mensen zien migreren van functie, er zijn collegae weggegaan, er zijn veel collegae bijgekomen en er zijn nieuwe 'bazen' met hun eigen voorkeuren en omgangsregels. Ook dan moet je dus inschikken of voor jezelf of je plekje opkomen. Het is mij opgevallen dat dit op een zeer gemoedelijke wijze en met niet al te veel strubbelingen heeft plaatsgevonden. Met de medezeggenschapscommissie als vertegenwoordiger van het personeel is goed contact gehouden en met hun kritische vragen en meningen hebben we ons voordeel gedaan. Gedurende die gehele periode hebben we de winkel open weten te houden en grote en kleine successen behaald. Ook die kleine successen hebben gezorgd voor een toenemend ervaringsniveau en een verbetering van onze positie ten opzichte van onze grote partnerdiensten in het buitenland.

Het is mij heel duidelijk dat er veel mensen erg hard hebben gewerkt, waarbij sommigen nog onder verzwarende omstandigheden moesten werken. Immers, er zijn nog veel vacatures te vullen. Maar ook op privégebied zijn er uitdagingen geweest; mensen die kampen met relatieproblemen. Mensen die lijden onder stress.

Mensen die ziek zijn of oplopen tegen lichamelijke klachten die langzaam of in het geheel niet zijn te genezen. Er zijn mensen die hun partner verloren hebben. Er zijn mensen die het even niet meer zien zitten omdat alle kleine ongemakjes bij elkaar opgeteld hebben geleid tot een gevoel van malaise. Er zijn mensen die, om te kunnen werken, voortdurend met hun kinderen van oppas naar oppas slepen. Er zijn ongetwijfeld ook mensen die zich niet op hun gemak voelen op hun werk. Over wie wordt geroddeld, of die meer dan 'leuk' wordt geplaagd.

Wat kunnen we er aan doen om al die grote en kleine ongemakken kleiner te maken of bij voorkeur te laten verdwijnen? Helaas gaat zoiets niet per opdracht van 'D', dan zou het zo gepiept zijn. Van directiezijde proberen we met behulp van de theatervoorstelling STOMP te laten zien hoe een ongemakkelijke werksituatie ook bij ons kan ontstaan. In de discussie erna kunnen we elkaar helpen dit tijdig te onderkennen. De sketches in deze voorstelling zijn gemaakt op basis van de gegevens die we een jaar lang hebben verzameld in afdelings- en bureaugesprekken. Het zijn dus uw gegevens die zijn gebruikt en die zijn voor ons allen relevant.

Roddels

We kunnen allemaal bijdragen aan een fijne werksfeer. Kijk eens om je heen in de lift of op je werkplek. Ken je je eigen collegae wel goed genoeg? Onderken je het als het even niet goed met ze gaat? Probeer je er over te praten en probeer je praktische probleempjes op te lossen? Ben je bereid een schouder of zakdoek aan iemand te lenen als het niet goed met ze gaat? Ga je bij roddels over jezelf terug naar de bron en vraag je wat de betrokkene daar nou precies mee bedoeld heeft? Dat zijn allemaal kleine dingen die, bij elkaar opgeteld, kunnen leiden tot een fijne werksfeer.

Misschien is dit een wat serieuzere bijdrage dan u van mij bent gewend, maar met Kerstmis (het feest van het licht) in zicht is dit misschien een klein duwtje in de rug om het leven voor elkaar wat eenvoudiger en vooral leuker te maken. Bij de MIVD met al haar grote en kleine geheime resultaten kunnen we nu eenmaal niet alles met mensen buiten de MIVD delen. Daarom moeten we het met elkaar delen. Dat schept een band, maar ook de morele plicht om elkaar op de been te houden. Als u nog ergens een klein beetje tijd heeft, denk dan aan onze mannen en vrouwen die overal verspreid over de wereld met de feestdagen niet thuis kunnen zijn.

Ik wens u allen ontzettende fijne feestdagen toe en een gezond en succesvol 2009. Ook wil ik u allemaal bedanken namens de slachtoffers die niet zijn gevallen omdat u uw werk zo goed heeft gedaan.

Chapeau!

Een trotse D

Pieter Cobelens
Generaal-majoor

Nieuw zoekstelsel CT Infobox

Het nieuwe zoekstelsel van de CT Infobox is in gebruik genomen. VICTIS, zoals het geautomatiseerde stelsel heet, zorgt ervoor dat de informatiebestanden van de samenwerkende partners snel doorzocht kunnen worden.

Bij de start van VICTIS komen bestanden van de AIVD, IND en KLPD samen. De inzet is dat in de nabije toekomst meer bestanden van deze diensten worden aangesloten, alsook die van de MIVD, FIOD-ECD en de KMar.

Met het nieuwe stelsel wordt het mogelijk om de aanlevering, verwerking en opslag van gegevens te verbeteren. De elektronische ontsluiting van databestanden uit de informatiesystemen van de samenwerkende partners en het bewerken van informatie wordt zo veel efficiënter. Daardoor is er meer tijd beschikbaar voor operationele analyses en beleidsadvies. Verder is een betere sturing op het werkproces mogelijk en een betere verantwoording over de uitgevoerde adviezen en zoekvragen.

Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding Tjibbe Jousstra verrichtte met een druk op de officiële opening. Hij deed dat tijdens een feestelijke bijeenkomst met alle betrokkenen bij de CT Infobox en de bouw van VICTIS op vrijdag 31 oktober. Hij sprak daarbij de verwachting uit dat de CT Infobox met VICTIS naast betere resultaten, ook een impuls geeft aan de samenwerking van de deelnemende partners.

Stap voorwaarts

Tijdens de startbijeenkomst werd stil gestaan bij de realisatie van deze mijlpaal. Plaatsvervangend hoofd AIVD, Jan Kees Goet, gaf aan dat voor een effectieve terrorismedebestrijding nationale en internationale samenwerking een absolute voorwaarde is. Daarbij draait het om het verzamelen en verwerken van informatie. "De druk om goede stappen voorwaarts te zetten is groot."

Drie medewerkers van de CT Infobox werd gevraagd hoe zij het ervaren om voor de Box te werken. Een van hen, die namens het KLPD in de CT Infobox werkt, verwoordde het zo: "Ik voel me een Boxer, maar ik blijf een politievrouw." Met andere woorden: de medewerkers van de Box staan met een been in hun eigen organisatie en met het andere in de CT Infobox.●

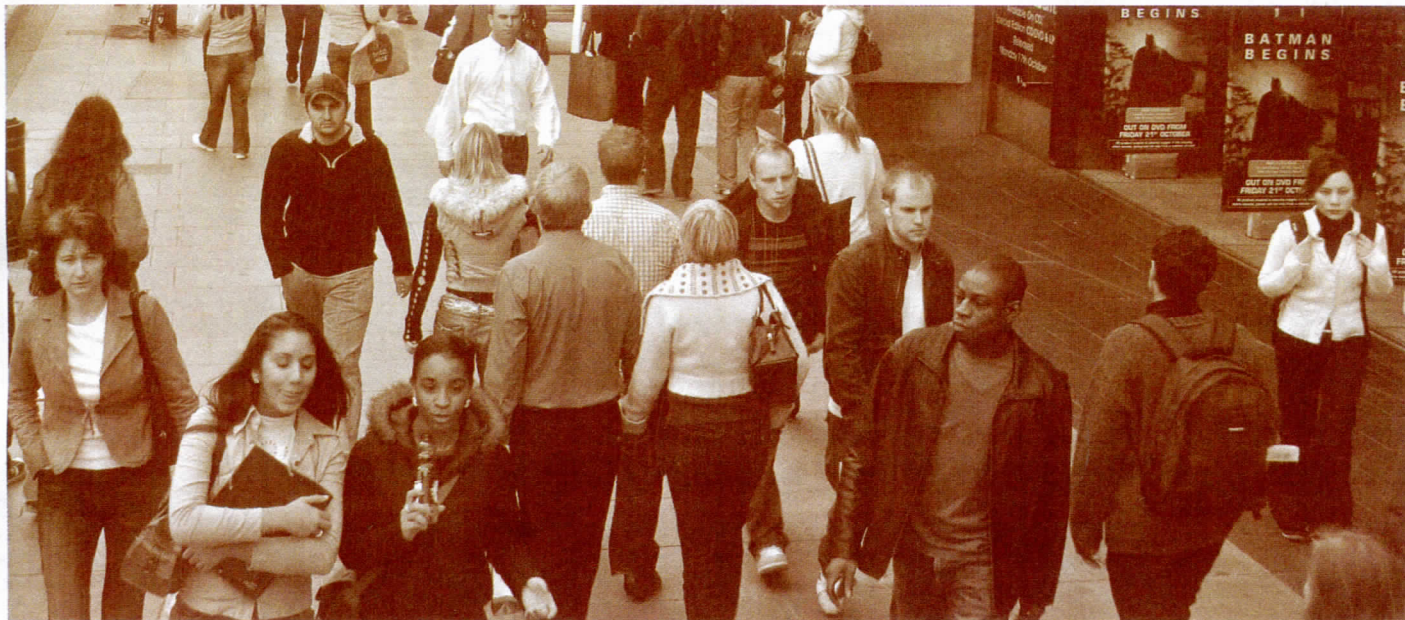
Tjibbe Jousstra geeft met een druk op de knop het officiële startsein aan VICTIS

De CT Infobox is opgestart in het najaar van 2004. De oprichting van de CT Infobox maakte deel uit van een breed scala aan maatregelen in de bestrijding van terrorisme. In de CT Infobox werken Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD), Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), het Korps landelijke politiediensten (KLPD), Koninklijke Marechaussee (KMar), de Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst-Economische controledienst (FIOD-ECD) en het Openbaar Ministerie (OM) samen.

De hoofdtaken van de circa 30 tot 35 in de CT Infobox gedetacheerde vertegenwoordigers van de AIVD, KLPD, IND, MIVD, KMar en OM is om zo actueel mogelijke, integrale hardcopy en digitale persoonsdossiers (CV's) op te bouwen en bij te houden. Dit doen ze aan de hand van raadpleging, vergelijking en analyse van de gegevens die zijn ingebracht door de aan de CT Infobox deelnemende diensten. Deze gegevens zijn voor een deel openbare, voor een deel operationele informatie, afkomstig uit bijvoorbeeld telefoontaps en observaties. Bij deze dossiers gaat het om personen waarbij sprake is van vermeende en soms aangetoonde terroristische betrokkenheid, of waarbij sprake is van vergaande Islamitische radicalisering. Het gaat om personen die een link hebben met het Nederlands grondgebied, omdat ze bijvoorbeeld in Nederland wonen of tijdelijk verblijven. Deze gegevens worden multidisciplinair, dus met de expertise van meerdere organisaties, vergeleken en geanalyseerd.

Op basis van deze informatie geeft de CT Infobox ook invulling aan haar tweede hoofdtaken, namelijk het verstrekken van adviezen aan één of meerdere partnerorganisaties. Het gaat om grofweg twee soorten adviezen. Het eerste advies is een verstrekkingsadvies. Wanneer een organisatie over informatie beschikt die ook voor een van de andere organisaties van belang kan zijn, wordt een dergelijk advies uitgebracht aan deze organisatie. Hierbij wordt geadviseerd gegevens uit te wisselen tussen verschillende diensten. Er kan ook een attenderingsadvies worden uitgebracht, waarin wordt geadviseerd over een te volgen aanpak. Een attenderingsadvies is specifiek voor een organisatie, waardoor er verschillende attenderingsadviezen bestaan voor de AIVD/MIVD, KLPD/KMar, FIOD-ECD, IND en KLPD.

N DE CT INFOBOX

De organisatie die het advies ontvangt, bepaalt zelf of zij er gehoor aan geeft. Het onderliggende dossier blijft in de CT Infobox.

Gesloten Box

De CT Infobox hanteert een wettelijk vastgelegd 'gesloten Box-principe'. Dat betekent dat instanties die in de CT Infobox participeren informatie aan deze Box verstrekken, die voor de taken van de CT Infobox relevant is. Het is echter niet zo dat de CT Infobox vervolgens die informatie zomaar kan verstrekken aan derden buiten de Box. De CT Infobox slaat de gegevens van de diverse instanties op in een eigen (ook van de AIVD afgeschermd) database en dossiers. Voor zover medewerkers binnen de CT Infobox (bijvoorbeeld het MIVD-frontdesk-personeel) het wenselijk vinden dat bijvoorbeeld de KLPD of de AIVD-informatie met de MIVD deelt, dan wordt hier eerst binnen de CT Infobox in de lijn over overlegd. Vervolgens wordt aan de verstrekker van de aangeleverde informatie (in dit voorbeeld de KLPD en de AIVD, dikwijls op het niveau van de specifieke team-/operatieleider) het advies gegeven om de informatie met de MIVD te delen. Dit advies is niet bindend, maar wordt soms wel nadrukkelijk gegeven. Omgedraaid komt het ook met enige regelmaat voor dat bijvoorbeeld een AIVD-team de MIVD verzoekt om informatie te delen.

De Sectie CT Infobox/MIVD voert deze MIVD-taak

uit. Deze sectie bestaat uit een politiek strategisch analist CI CTIB, tevens hoofd van de sectie, een senior analist en twee analisten. Het Sectie hoofd en de senior analist vormen het zogenaamde backoffice en de twee analisten vormen de frontoffice en zijn als zodanig namens de MIVD gedetacheerd bij de Contra-Terrorisme Infobox in het kantoor van de AIVD in Zoetermeer. Het frontoffice draagt namens de MIVD bij aan het opbouwen van en verrichten van naslag en analyse van dossiers van personen die deel uitmaken van de lijst die door de CT Infobox is samengesteld. De beide MIVD-analisten in de Frontdesk dragen ook bij aan het opstellen van adviezen die de CT Infobox verstrekt. Het backoffice zorgt onder meer voor de inbreng van de MIVD en coördinatie en terugkoppeling daarvan. Ook doen deze medewerkers analyse, onderzoek en operaties ten aanzien van de personen die op de CTIB-lijst voorkomen.

Back-officer Max: "In vergelijking met de andere instanties die in de CT Infobox participeren, is de inbreng van de MIVD gering. Gezien het feit dat de andere instanties van oudsher sterk gericht zijn op personen en groeperingen in Nederland, terwijl de *core-business* van de MIVD vooral gericht is op het inlichtingenmatig ondersteunen van de militaire inzet in het buitenland, zoals in Afghanistan, is dat op zich niet meer dan logisch. Hoewel de inbreng

van de MIVD niettemin iets groter zou kunnen zijn, heeft de MIVD de afgelopen vier jaar meerdere keren een nuttige inbreng gehad in de CT Infobox via gegevens van ACIV, AI, AGIO en de AS."

Dubieuze contacten

Omgedraaid heeft de MIVD de afgelopen vier jaar veel profijt gehad van de deelname aan de CT Infobox. Diverse keren werd door de CT Infobox informatie verkregen die een meerwaarde had voor onderzoek en operaties van ACIV en AI. "Juist bij contra-terrorisme is het snel delen en integraal delen van soms schaarse informatie dikwijls cruciaal", geeft Max aan. "Je moet tenslotte elke keer opnieuw weer op basis van slechts enkele stukjes uit een soms zeer uitgebreide en complexe puzzel, zo snel mogelijk een goed beeld opbouwen dat kan leiden tot een contra-terrorisme operatie waarmee aanslagen worden voorkomen. Bovendien is dankzij de informatie-uitwisseling tussen de diverse instanties, de kans toegenomen dat we tijdig zicht krijgen op defensiepersoneel dat vergaand geradicaliseerd lijkt te zijn of zeer dubieuze contacten lijkt te hebben. Hoewel je van een systeem zoals VICTIS niet direct wonderen moet verwachten, zal het op termijn zeker een meerwaarde hebben bij zowel de taken van de CT Infobox als voor de extra antenne die de CT Infobox onder meer voor de MIVD is."●

Nauwe samenwerking civiele en militaire inlichtingendienst:

'We hebben geen enkel geheim voor elkaar'

Tussen de MIVD en de AIVD bestaat een nauwe band. Op verschillende terreinen wordt samengewerkt.

Voor beide diensten is het wettelijk kader uitgezet in de Wiv 2002. In een serie dubbelinterviews onderzoeken Stroom en Ingelicht, personeelsbladen van de AIVD en de MIVD, hoe die samenwerking verloopt en hoe beide organisaties zich aan elkaar kunnen spiegelen. In dit laatste spiegelinterview spreken de bladen met respectievelijk de directeur en het hoofd van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, generaal-majoor Pieter Cobelens en Gerard Bouman.

De heren kunnen het goed met elkaar vinden. Dat wordt tijdens het interview maar weer eens duidelijk. Grapjes gaan constant over en weer. Deze persoonlijke klik heeft een impuls gegeven aan de samenwerking tussen de diensten. Bouman: "Als de baasjes het goed kunnen vinden, heeft dat effect op de organisatie." Cobelens: "Het kan niet zo zijn dat de twee inlichtingendiensten elkaars concurrent zijn."

Wat doet een directeur van een inlichtingendienst eigenlijk op een gemiddelde werkdag?

Bouman: Er is geen dag zonder vergadering. Er is geen maand dat ik niet in het buitenland ben. Er is geen dag zonder politiek overleg met de minister of de Commissie Verenigde Inlichtingen Diensten Nederland of Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. Er gaat geen dag voorbij zonder dat ik nadenk over een artikel dat in de krant verschijnt over de AIVD. Er is geen dag dat ik niet bezig ben met gevoelige operaties. Dit laatste betekent dat ik me op basis van de Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv 2002) moet bemoeien met details waarmee ik me eigenlijk liever niet bezighoud, omdat ik de hoofdlijnen juist in de gaten wil houden. Bijvoorbeeld de vraag of we bij iemand een tap gaan zetten is erg gedetailleerd. Ik kan hier echter geen verandering in brengen, want in de Wiv is het zo geregeld.

Cobelens: Gerard zegt geen dingen die voor mij niet gelden. Misschien reis ik wat meer. Dat heeft met de aard van onze dienst te maken. Militaire operaties vinden in het buitenland plaats. Het informatienetwerk, dus de contacten met buitenlandse partners, moet je persoonlijk onderhouden. Dat valt me eerlijk gezegd wel tegen. Je moet elkaar namelijk vertrouwen om de banden te kunnen verstevigen. Als een inlichtingendienst een andere directeur krijgt, moet je er weer opnieuw naar toe om met elkaar te praten en dat vertrouwen te winnen.

Hoe heeft u zich voorbereid op deze functie als directeur van een inlichtingendienst?

Bouman: Er is geen schoolje dat je opleidt om directeur van een inlichtingen-

dienst te worden. In mijn vorige baan als korpschef had ik te maken met de regionale inlichtingendiensten en dus ook met het inlichtingenwerk. Ik had voordat ik aan deze taak begon het idee dat ik veel wist van de AIVD. In praktijk bleek echter dat ik maar twintig procent wist. Er gebeurt veel meer dan ik had kunnen bedenken.

Cobelens: Ik heb nooit inlichtingenwerk gedaan. Ik denk niet dat dat een probleem is als je directeur wilt worden. In mijn vorige baan, bij de directie Operatiën was ik de grootste klant van de MIVD. Dan kijk je vanuit een andere hoek naar de dienst. Ik had de MIVD eerlijk gezegd niet zo hoog zitten. Er werd te geheimzinnig gedaan. De dienst deed niets aan marketing. Er gold het adagium: 'Zo geheim als mogelijk, zo open als noodzakelijk', terwijl dat nu is: 'Zo open als mogelijk, zo gesloten als noodzakelijk'. Ik merk dat we nu naar elkaar toegroeien en dat ik weer wat mijn beste klant wil.

U sprak net over het vertrouwen met directeuren van buitenlandse partnerdiensten. Hoe zit dat met het vertrouwen tussen de directeur en het hoofd van de twee inlichtingendiensten van Nederland?

Cobelens: Er is een duidelijk onderscheid tussen het onderlinge contact tussen de MIVD en de AIVD, en de relaties van mij met buitenlandse diensten. Gerard en ik hebben goede afspraken over de samenwerking. We hebben het zo georganiseerd dat de contacten niet alleen van ons afhangen. Want het feit dat we goed door een deur kunnen is mooi, maar het kan niet zo zijn dat een slechte relatie de samenwerking negatief beïnvloedt. Gezonde concurrentie mag, ten behoeve van de veiligheid van het land. Gerard en ik hebben wel duidelijk afgesproken dat we niet samen boodschappen gaan doen in een porseleinwinkel.

Bouman: Er is een goede relatie tussen de diensten. Als de baasjes het goed kunnen vinden, heeft dat effect op de organisatie. Als er geen goede relatie is, als het niet verder gaat dan een relatie voor de vorm, dan blijft ook het effect aan de oppervlakte. Dat is een periode zo geweest, dat kunnen we in alle eerlijkheid zeggen. De diensten keken met argusogen naar elkaar. Het is mooi dat de samenwerking die bij ons begonnen, niet afhankelijk van personen is. De samenwerking is nu zo ingebed in de beide organisaties dat daar niet meer omheen gegaan kan worden.

Noemt u eens een voorbeeld waaruit blijkt dat het feit dat u een persoonlijke klik heeft de samenwerking ten goede is gekomen?

Bouman: De unit contraproliferatie is zo'n voorbeeld. Op een gegeven moment moest er op twee vragen nog een antwoord komen: wie levert het hoofd van de unit en waar wordt het gehuisvest? Wij hebben ons toen even uit de vergadering teruggetrokken en binnen zes seconden hadden we een besluit genomen.

Cobelens (lachend): Voor de sier hebben we toen nog een kwartiertje koffiegedronken, om te laten lijken alsof we er even stevig over hadden gesproken.

(weer serieus): De unit contraproliferatie is het eerste bewijs dat de samenwerking niet alleen afhangt van de personen. Er zit zoveel aan vast, qua computers, licenties, bijzondere bevoegdheden. Dat is allemaal verankerd. Een opvolger draait dat niet zomaar terug.

Vragen jullie in de dagelijkse bezigheden elkaars advies wel eens?

Bouman: Ik heb geen terughoudendheid. In bilaterale overleggen over onderwerpen waar de ander strikt genomen niets mee te maken heeft, overleggen we ook met elkaar. Wij hebben geen enkel geheim voor elkaar. We staan open voor elkaars kritiek.

Cobelens: Dat klopt, maar dat wil niet zeggen dat we het altijd met elkaar eens zijn.

Bouman: Je hebt namelijk ook een zakelijk belang. De eigen organisatie heeft specifieke belangen.

Cobelens: Het is prettig dat ik met Gerard kan sparren. Je kunt als inlichtingendienst nooit je successen met anderen delen. Dat kunnen we wel met elkaar. Ook delen we de evaluatie van een operatie. Een voorbeeld? Als we voor de rechter moeten komen omdat een personeelslid het niet met ons eens is. Dan bel ik Gerard op en vraag hoe het daar is opgelost. Ik heb bij die momenten hetzelfde gevoel dat je hebt bij een goede vriend. Zo iemand die je na tien jaar nog kunt bellen en die dan bereid is midden in de nacht naar je toe te komen omdat je hem nodig hebt.

Bouman: In februari zijn we samen naar de Antillen geweest. Tot dan toe legden we zulke bezoeken gescheiden af. Als er bezoek van daar hier kwam, had ik bij wijze van spreken eerst een drie-heren-diner en een dag later had Pieter dat. We zijn in februari dus demonstratief samen gegaan en hebben gezegd: we willen geen drie-heren-diner, maar we doen het samen. Het was een principiële keuze, maar het symboliseerde ook veel.

In het eerste spiegelinterview dat in Stroom en Ingelicht verscheen, zeiden Theo Bot en Jeroen Sikkel: "Ondanks dat we (de MIVD en de AIVD) nu een paar jaar ervaring met elkaar hebben, worstelen we nog steeds met de vraag: wie is nu voor wat, en wat zou daarin gescheiden moeten zijn? We hebben onze weg daarin nog niet helemaal gevonden." Is dat twee jaar later nog zo?

Cobelens: Vroeger was er veel overlap van de werkzaamheden van de beide

diensten. Daar werd op geconcentreerd. We hebben daar nu goede afspraken over gemaakt. We vullen elkaar aan en verbeteren elkaar waar dat kan. Dat moet je *topdown* afdwingen, omdat het anders te lang doorettert. Daar is wel een cultuuromslag voor nodig.

Bouman: We zijn nu een heel eind gekomen, maar nog niet aan het einde van de ontwikkeling wat dit betreft. Qua overlap is de unit contraprolikeratie een voorbeeld. We hadden allebei een club van twintig mensen die zich bezig hield met prolikeratie. We hadden ieder wel een andere insteek en onze specialisaties. De beide diensten zijn niet klein, maar ook niet heel groot en Nederland is ook maar klein. Daarom konden we de twee clubjes beter bij elkaar voegen. Nu lopen wij in West-Europa met dit systeem voorop. In veel andere landen bestrijden de inlichtingendiensten elkaar nog meer in plaats van dat zij elkaar versterken.

Wat vindt u van de Wiv 2002?

Cobelens: Ik ben blij dat deze wet er is. De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) vond ik in het begin niet gemakkelijk om mee om te gaan. Ze komen in je boeken kijken en willen alles tot in de puntjes weten. Nu vind ik het echter een geruststellende gedachte dat je niet zomaar alles kan doen, omdat de CTIVD je in de gaten houdt. (Lachend:) Het is wel eens grappig dat mensen denken dat je alles van ze weet. Dan zeg je als grapje dat ze hun rekening eens moeten aanvullen en dan krijgen ze een rood hoofd omdat ze dan echt denken dat je inzicht hebt in hun financiële situatie. Maar dat is natuurlijk niet zo. Er is een aantal veiligheden ingebouwd; controle-instrumenten. Dat geeft meer veiligheid van handelen. Het geeft een fijn gevoel. Het nadeel is dat je verantwoording moet afleggen. Daar wordt je niet altijd vrolijk van. Gaat de commissie wel eens te ver? Nee, bij wet is het zo afgesproken dat de commissie het aangeeft als de veiligheid in het geding is. Is het controleren of ongezonde nieuwsgierigheid? Soms gaat de commissie tot het randje, maar dan zeg ik dat ook.

Bouman: De organisaties hebben veel bevoegdheden die soms diep in de privacy en levens van mensen ingrijpen. We leven in een fatsoenlijke en democratische rechtsstaat. Dan heb je *checks and balances* door een commissie als de CTIVD nodig. Het was inderdaad even wennen. We hoeven het ook niet altijd met elkaar eens te zijn. De commissie toetst de rechtmatigheid en niet de doelmatigheid. Daar zijn Pieter en ik van. De meeste adviezen die de commissie geeft volgen we op. Als we vinden dat we in het belang van de veiligheid van mensen niet akkoord kunnen gaan, dan geven we dat als advies door aan de minister. Die beslist dan.

Zijn er dingen in de organisatie van de ander die u benijdt?

Cobelens: Ik ben jaloers op hun grote gebouw. Wij zijn klein gehuisvest en het

moet ook nodig gepimpt worden, maar daar is dan weer geen geld voor. Ook wat betreft de uitbreiding van het personeel benijd ik de AIVD. Bij die dienst kan een besluit om uitbreiding meteen geëffectueerd worden. De MIVD moet dat uitsmeren over dertig jaar. Wij mogen er dan bijvoorbeeld tot 2030 een x aantal functies bij krijgen. Waar ik niet jaloers op ben is de kwetsbaarheid van de AIVD. Zij zijn verantwoordelijk voor het gevoel van veiligheid in Nederland. De MIVD is alleen defensiegerelateerd. Bij nationale dreiging is de uitdaging voor de AIVD groter.

Bouman: Ik ben jaloers op de locatie van de MIVD: Den Haag. Ik zou ook veel dichter bij het politieke vuur willen zitten. Daarnaast maakt de MIVD deel uit van een veel grotere organisatie: Defensie. Technische middelen en hulp is daardoor sneller en gemakkelijker beschikbaar. Er is een groter arsenaal waaruit de dienst kan putten. Dat verhoogt de effectiviteit. Aan de andere kant maken wij daar ook weer gebruik van.

Er zijn verschillende gezamenlijke successen geboekt. Op welke gebieden is nauwere samenwerking nog meer wenselijk of mogelijk?

Bouman: We hebben zojuist de mogelijkheden voor samenwerking op nieuwe terreinen besproken. Er zijn drie dingen op het gebied van faciliteiten, technische ondersteuning en een volgend gecombineerd team als de unit contraprolikeratie waar we over nadenken. Meer kan ik er op dit moment niet over zeggen.

Zijn er ook gebieden waarop samenwerking absoluut niet wenselijk is?

Cobelens: Je moet niet op alle gebieden willen samenwerken. Er zijn dingen die typisch des AIVDs zijn. De AIVD heeft heel ander zwaartepunt: nationale veiligheid. Dat mandaat heb ik niet. De MIVD is puur militair gerelateerd. Door die achtergrond heeft de AIVD ook een heel andere cultuur. Wij opereren in conflictgebieden hoog in het geweldsspectrum. Ik kan me niet voorstellen dat de AIVD dat ambieert.

Moeten de diensten uiteindelijk integreren?

Cobelens: Integreren? Nee. Kijkend naar de samenwerking binnen Defensie, tussen de vier krijgsmacht delen: de kleuren van de krijgsmacht delen vormen samen paars. Voeg je de onderdelen helemaal samen, dan wordt het grijs. Er is geen enkel ander land waar een civiele en militaire dienst zo nauw samenwerken. Maar je moet elkaars deskundigheid zeker niet ondermijnen.

Bouman: Je moet je eigen dienst niet veronachtzamen. Het is onvoorstelbaar dat er één inlichtingendienst komt. Dan maak je de kracht van je organisatie stuk. Wij zijn niet van de militaire school, dat moet zo blijven. Je moet wel samenwerken waar dat kan, de grens daarin opzoeken. Wij zijn daarin inderdaad vernieuwend. ●

Loopbaan generaal-majoor Pieter Cobelens en Gerard Bouman

COBELENS: Ik heb een loopbaan van nu 37 jaar. Na de Koninklijke Militaire Academie als luchtmacht officier diverse functies gehad bij de groep geleide wapens. Ik heb 15 jaar in Duitsland gewoond. Het mooiste wat me daar is overkomen zijn mijn drie kinderen die daar geboren zijn en het feit dat Rusland geen inval deed. Weer in Nederland deed ik de hogere stafvorming en ben ik bij Operatiën gaan

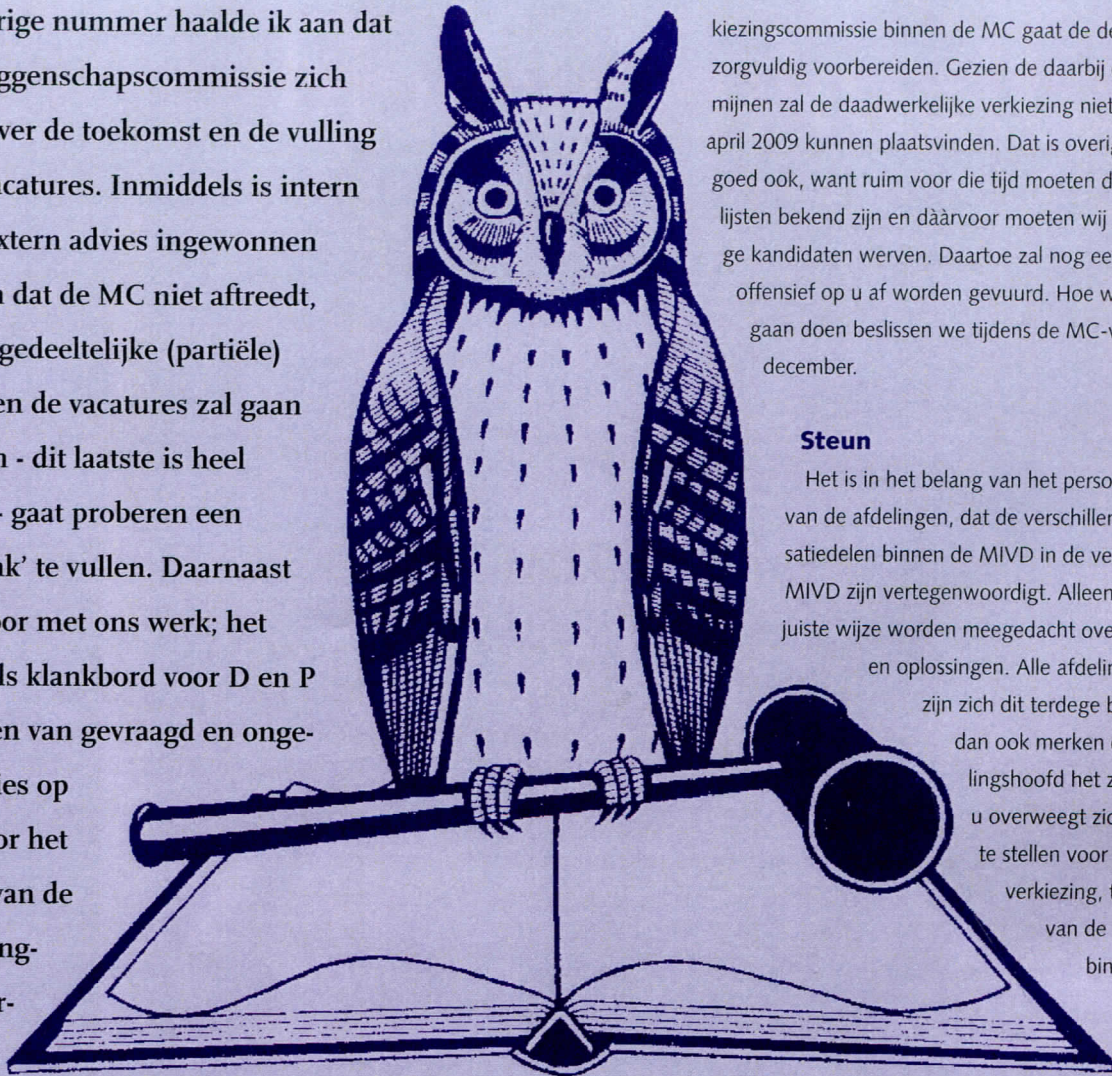
werken. Daar horen inlichtingen ook bij. Ik kan zeggen dat mijn laatste functie het leukste was dus die van DMIVD. ●

BOUMAN: Mijn loopbaan telt nu 38 jaar. Ik ben 56 jaar oud. Begonnen als agent in Rotterdam. Ik ben in 25 jaar opgeklimmen van jongste bediende bij het Openbaar Ministerie tot hoofdofficier van justitie. Voor mijn baan bij de AIVD was ik korpschef Haag-

landen. Ik heb erg moeten wennen bij de AIVD, omdat het minder operationeel was dan ik gewend was bij de politie. Vooral de regio Haaglanden, daar gebeurt veel, het is een frontline organisatie, er zijn veel demonstraties. Het leukste vond ik mijn jaren als jong jochie van 18 tot 26 jaar als agent op straat, omdat die jaren me het meest hebben gevormd. Daar ben ik van puber volwassen geworden. ●

Partiële verkiezing MC-MIVD

In het vorige nummer haalde ik aan dat de Medezeggenschapscommissie zich beraadde over de toekomst en de vulling van haar vacatures. Inmiddels is intern overlegd, extern advies ingewonnen en besloten dat de MC niet aftreedt, maar door gedeeltelijke (partiële) verkiezingen de vacatures zal gaan opvullen én - dit laatste is heel belangrijk - gaat proberen een 'reservebank' te vullen. Daarnaast gaan we door met ons werk; het fungeren als klankbord voor D en P en het geven van gevraagd en ongevraagd advies op diverse, voor het personeel van de dienst belangrijke, onderwerpen.

Door: Lkol Louis Schellekens, interim-voorzitter MC-MIVD

Het systeem van gekozen vertegenwoordigingen is mooi, maar niet perfect. Carniggelt zei ooit: "Twee hoeraatjes voor de democratie, want drie is teveel." Het probleem waar we tegenaan lopen, is dat zelfs een volledig gevulde MC door vertrekkende leden vanzelf leegloopt. De huidige vacatures kunnen we volgens het geldende Besluit Medezeggenschap Defensie niet zomaar aanvullen met collega's die daartoe bereid zijn. Tussentijds aanvullen mag namelijk alleen uit het overschot aan kandidaten van formele verkiezingen. De MC mag, gezien de omvang van de dienst, uit dertien leden bestaan. Als we méér kandidaten zouden hebben voor de MC, dan zouden die extra leden een soort reservebank kunnen bemannen om leden die vertrekken wegens bijvoorbeeld Functioneel Leeftijdsonslag, pensioen of overplaatsing te vervangen.

Deelverkiezing

Dit laatste is ons beoogd doel bij de komende deelverkiezing. De wijze waarop zo'n deelverkiezing plaatsvindt is aan regels gebonden. De ver-

kiezingscommissie binnen de MC gaat de deelverkiezing zorgvuldig voorbereiden. Gezien de daarbij opgelegde termijnen zal de daadwerkelijke verkiezing niet voor maart/april 2009 kunnen plaatsvinden. Dat is overigens maar goed ook, want ruim voor die tijd moeten de kandidatenlijsten bekend zijn en daàrvoor moeten wij die broodnodige kandidaten werven. Daartoe zal nog een publiciteits-offensief op u af worden gevoerd. Hoe we dat precies gaan doen beslissen we tijdens de MC-vergadering in december.

Steun

Het is in het belang van het personeel, maar ook van de afdelingen, dat de verschillende organisatiedelen binnen de MIVD in de versterkte MC-MIVD zijn vertegenwoordigd. Alleen dan kan op juiste wijze worden meegedacht over problemen en oplossingen. Alle afdelingshoofden zijn zich dit terdege bewust. U zult dan ook merken dat uw afdelingshoofd het zal steunen als u overweegt zich kandidaat te stellen voor de komende verkiezing, ter versterking van de MC. Niemand binnen onze dienst heeft een baan waar hij of zij zomaar

enkele uren per week onopgemerkt gemist kan worden. In de wetenschap dat u juist voor uw directe collega's aan het werk bent, maar ook voor overig personeel van de MIVD, zal men uw afwezigheid gedurende die uren volledig begrijpen en accepteren. Soms moet dit worden toegelicht. Functionele chefs en afdelingshoofden kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. De praktijk leert ook dat u het een en ander in eigen tijd zult moeten doen, maar de voldoening, die het werk met zich meebrengt is dat dubbel en dwars waard.

Aanwinst

We streven naar de aanwinst van zo'n tien kandidaten. Initieel voor de circa vijf bestaande vacatures; daarna om eventueel toekomstige vacatures te kunnen vullen. Dus als u de eerste maanden nog geen kans ziet om ons team te versterken, maar op termijn verwacht daar wel nog wat uurtjes voor in te kunnen passen, dan hoop ik dat u zich straks toch aanmeldt. De daarvoor geldende procedure zal tijdig en breed bekend worden gesteld.

Als u dit leest is het al weer medio december. Ik wens u daarom 'n witte Kerst, 'n mooi eindejaar en 'n zeer goed 2009!●

Situatie Kosovo na onafhankelijkheid

De internationale gemeenschap is alweer enkele jaren actief in Kosovo: na de KFOR-missie van de NAVO en de UNMIK-missie van de VN gaat er binnenkort weer een nieuwe missie van start. Namens de EU zal EULEX zich in december in Kosovo gaan ontplooiën. De situatie in Kosovo is complex en er gaat dan ook veel werk zitten in het goed volgen ervan. Een belangrijke rol hierbij speelt het Nederlandse *National Intelligence Cell* (NIC) in Pristina. "Zij zijn onze oren en ogen in het gebied", aldus de teamcoördinator Balkan. Wat is er het afgelopen jaar allemaal gebeurd en veranderd? Een update over de situatie in Kosovo.

De door de Kosovo-Albanezen uitgeroepen eenzijdige onafhankelijkheid op 17 februari van dit jaar heeft veel stof doen opwaaien. De Albanen willen een onafhankelijk Kosovo, terwijl de Serviërs die er wonen, vinden dat het een autonome provincie van Servië is en onder bestuur van Servië moet vallen. Servische nationalistenvinden dat Kosovo de bakermat van de Servische beschaving is en dat het daarom niet mag worden prijsgegeven aan de Albanen.

In 1999 maakte de NAVO-interventie in Kosovo een einde aan de strijd tussen het Servische leger en het etnisch-Albanese opstandelingenleger UCK. VN Veiligheidsraad (VNVR) Resolutie 1244 bepaalde dat Kosovo sindsdien valt onder het bestuur van de Verenigde Naties *United Nations Interim Administration Mission* in Kosovo (UNMIK). De NAVO-troepenmacht in Kosovo, KFOR, is sinds 1999 verantwoordelijk voor de veiligheid. Belangrijk is dat Resolutie 1244 stelt dat, in afwachting van een definitieve status die de betrokken partijen - Servië en de Kosovo-Albanen - moeten uitoederhandelen, Kosovo substantiële autonomie en zelfbestuur moet worden toegekend.

Onderhandelingstrajecten

Na de oorlog is het, ondanks diverse onderhandelingstrajecten, de Kosovo-Albanen en Servië, onder auspiciën van de internationale Gemeenschap (IG), niet gelukt een oplossing te vinden voor de definitieve status van Kosovo. Het voorstel van de speciale VN-afgezant Ahtisaari voor een geleidelijk tot stand komen van een onafhankelijk Kosovo, onder internationaal toezicht, haalde het niet in de VNVR. In 2007 werd door de IG (de VS en de meeste EU- en NAVO-lidstaten) achter de schermen gewerkt aan een unilateraal uitgeroe-

Ahtisaari-plan

In februari roept Kosovo de onafhankelijkheid uit. In de onafhankelijkheidsverklaring staat onder meer dat Kosovo is gesticht op basis van het Ahtisaari-plan, dat Kosovo een multi-etnische en democratische staat is, zich zal wijden aan vrede en stabiliteit in de regio en instemt met internationaal toezicht en de aanwezigheid van een vredesmacht. Tot op heden hebben 52 landen de onafhankelijkheid van Kosovo erkend, waaronder Nederland.●

pen onafhankelijkheid van Kosovo, dat wil zeggen zonder instemming van Belgrado.

In aanloop naar deze onafhankelijkheidsverklaring zijn voorbereidingen getroffen voor een geleidelijke afbouw van de UNMIK-missie. Taken en bevoegdheden zouden hierbij geleidelijk worden overgedragen aan de Kosovaarse regering, die sinds 28 maart 2008 tevens onder toezicht staat van een *International Civilian Office* (ICO), geleid door de Nederlandse diplomaat Feith, die tevens ook EU-vertegenwoordiger (EUSR) is. Intussen heeft het Kosovaarse parlement op 15 juni de Kosovaarse grondwet aangenomen. De aanbevelingen die Ahtisaari deed in zijn *Comprehensive Status Proposal* vormen de basis voor deze grondwet.

Tevens is door de EU is een *Rule of Law* (EULEX) missie gelanceerd die zich voornamelijk richt op het monitoren van politie, justitie en douane. EULEX neemt geleidelijk de taken van UNMIK over en ontplooit zich langzaam in de door Albanen bewoonde delen van Kosovo, maar een ontplooiing in het door Serviërs gedomineerde

noorden ligt zeer gevoelig. Op 8 oktober werd in de Algemene Vergadering van de VN (AVVN) de Servische resolutie aangenomen die het Internationale Gerecht Hof (ICJ) verzoekt tot een adviserende uitspraak te komen over de legitimiteit van de Kosovaarse onafhankelijkheid.

Dit najaar vonden opnieuw gesprekken plaats tussen de VN en Servië over de status van EULEX met als uitkomst een zogenaamd zes-puntenakkoord, waarbij de status van EULEX werd vastgelegd. De VNVR heeft op 27 november het zes-puntenakkoord goedgekeurd. Het plan is gebaseerd op Resolutie 1244 en behelst afspraken tussen de VN en Servië over zes belangrijke sectoren in Kosovo: politie, rechtspraak, douane, transport en infrastructuur en Servisch cultureel erfgoed. Onderdeel van deze afspraken was het inwilligen van drie Servische eisen: dat de EULEX missie onder een mandaat van de VN gaat opereren, de missie statusneutraal is en dat het Ahtisaari-plan niet uitgevoerd zal worden.

Onacceptabel

Kosovo vindt het akkoord tussen Servië en de VN onacceptabel, omdat het in haar ogen de Kosovaarse grondwet en impliciet de onafhankelijkheid ondermijnt. De jonge republiek heeft geen erkenning van de VNVR gekregen en is met het zes-puntenplan weer terug bij de situatie zoals die voor 17 februari was. De complexe bestuurlijke situatie zorgt op dit moment voor extra spanningen in het toch al traditioneel gespannen Kosovo. Op 14 november uitte zich dit in een signaal aan de IG. Een *Improvised Explosive Device* (IED) werd afgevoerd aan de voorkant van het hoofdkantoor van de ICO/EUSR. Hierbij vielen geen gewonden.●

Balkan

In 1991 riepen de deelrepublieken Kroatië en Slovenië hun onafhankelijkheid uit. Het Joegoslavische federale leger intervenieerde. Met de deelname aan de *European Community Monitoring Mission* zette Nederland voor het eerst defensiepersoneel in voormalig Joegoslavië in. Vanaf 1992 hebben duizenden Nederlandse militairen deelgenomen aan internationale vredesoperaties zoals UNPROFOR, IFOR, SFOR. In 1995 werd met het *Dayton Peace Agreement* de machtsverdeling binnen Bosnië-Herzegovina geregeld. Onderdeel hierbij was de stationering van een multinationale vredesmacht. Na UNPROFOR, een *Implementation Force*, gevolgd door een *Stabilisation Force* is er nu de *European Force*. Deze EUFOR-missie wordt ook wel Althea genoemd. Het doel is de voormalige strijdende partijen ervan te weerhouden het conflict opnieuw aan te gaan. Ook ziet het erop toe dat het Dayton-akkoord wordt nageleefd. De EU heeft recent het mandaat van EUFOR verlengd, maar op de achter-

grond speelt de discussie over voortzetting van de missie en vooral in welke vorm. Het kabinet heeft afgelopen mei besloten de Nederlandse militaire bijdrage aan de EU-missie in Bosnië-Herzegovina met een jaar te verlengen. Ongeveer 85 Nederlandse militairen blijven tot juni 2009 actief binnen EULEX. Zij zijn vooral werkzaam in de *Liaison and Observer Teams* en verzamelen informatie over de veiligheidssituatie, sociale, politieke en economische ontwikkelingen in Bosnië-Herzegovina.

Nederland heeft de leiding over het Regionaal Coördinatie Centrum 1 (RCC1) in Noord-West Bosnië. Vanuit dit centrum worden verschillende *Liaison and Observer Teams* (LOT) aangestuurd. Deze teams vormen een brugfunctie tussen burgers, verschillende lokale autoriteiten en de internationale troepenmacht in het land. De leden van de teams wonen en werken in normale woonwijken en staan zo direct in contact met de bevolking. Op welke wijze Nederland na juni 2009 haar bijdrage zal invullen hangt onder meer af van de nog te voeren discussie over de toekomst van EULEX.●

MIVD-deur zit goed dicht

Door: Kap. Peter Huga

documenten buiten uw aanwezigheid nooit mogen worden ingezien door onbevoegden. Daarom zullen onze medewerkers uw werkplek de komende periode, buiten de kantooruren, bezoeken.

Trappenhuizen geopend

Vertrouwen in *security* draait voornamelijk om goede communicatie. Af en toe houdt dit in dat we ook eens goed nieuws moeten brengen. Welnu: de trappenhuizen zijn voorzien van kaartlezers. Ook de 'gesloten' verdiepingen zijn nu via de trappenhuizen bereikbaar. Dit geldt natuurlijk slechts wanneer u al toegang had via de tourniquets bij de liften. Medewerkers van de bijzondere verdiepingen kunnen het pand nu dus ook betreden en verlaten via de trappenhuizen. Let hierbij op dat u via het trappenhuis-NOORD de eerste verdieping (de Dienst der Hydrografie blijft voor de meeste van ons een *no go area*) en de begane grond NIET kunt betreden. Het trappenhuis-ZUID geeft GEEN toegang tot het dak en de eerste verdieping, maar wel tot de benedenverdieping.

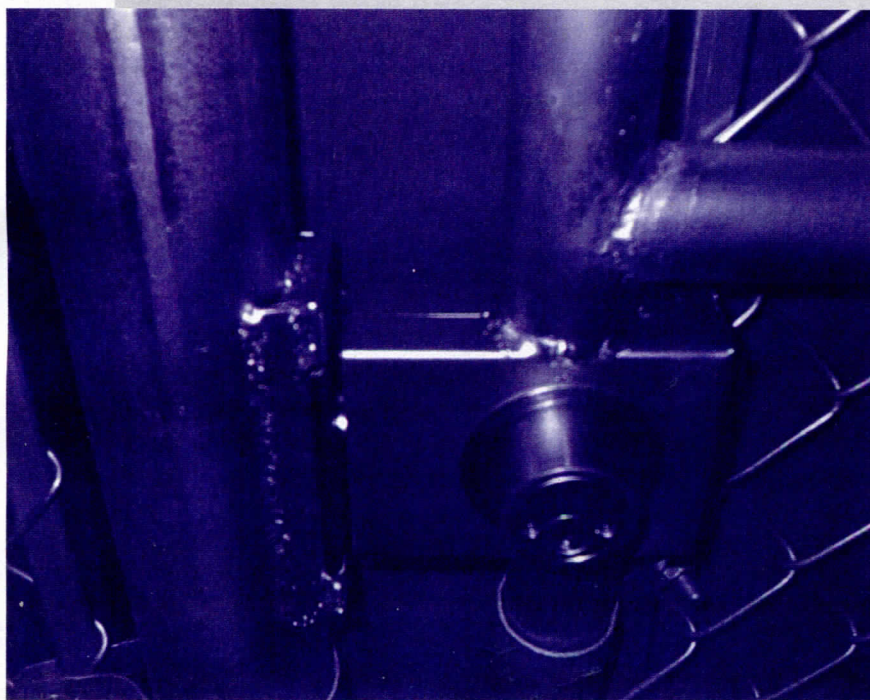
Verhuizing BVZ

Het Bureau Veiligheidszaken (BVZ) is verplaatst naar de vijfde verdieping, naar de kamers 5.20 tot en met 5.26. Met de verhuizing heeft BVZ de beschikking gekregen over een heuse fotostudio en hebben een drietal externe adviseurs (informatiebeveiliging en continuïteitsplanning) eindelijk een plaats gekregen binnen het BVZ-compartiment. Tevens is, direct tegenover de ingang van de verdieping (kamer 5.20), een *front-office* gerealiseerd, uitgebreid met een tweede administratieve medewerker. De *frontoffice* zal, behoudens andere dringende werkzaamheden binnen de MIVD, gedurende kantooruren bezet zijn. ●

Spraakmakende edities van het populaire TV-programma 'Undercover' tonen aan dat de menselijke factor ons steeds opnieuw parten speelt. Zelfs op plaatsen waar voldoende regelgeving bestaat. In dit programma betreedt de Journalist Alberto Stegeman namelijk ongehinderd, als één van vele defensie-medewerkers, Vliegbasis Woensdrecht en een F16 hangar. Eerder plaatste hij al een nepbom in een vliegtuig op Schiphol.

Volgens Tjibbe Joustra, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb), is de irisscan op Schiphol een goed wapen voor de bestrijding van het 'mense-lijk falen'. Hiermee wordt gesuggereerd dat een goede beveiliging staat of valt met de techniek en dat minder vertrouwd mag worden op een goede uitvoering van procedures. Het incident op Vliegbasis Woensdrecht bewijst echter dat goede technische voorzieningen en een goede uitvoering van de regels onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De hangar was voorzien van uitstekende beveiligingsmaatregelen, maar de deur stond wagenwijd open en er was niet voldoende toezicht om niet-gerechtigden uit de buurt van de hoofdwapensystemen te houden.

Gelukkig kunnen we u melden dat de MIVD-deur technisch en procedureel gesproken goed dicht zit. Daar waar we kwetsbaarheden ontdekken, zoeken we oplossingen. En waar nodig, blijven we u aanspreken op uw veiligheidsbewustzijn. Eén van de items waar u steeds opnieuw aan herinnert wordt, is de draagplicht van de MIVD-pas. Het doel hiervan is niet slechts om vreemde eenden uit de buurt van uw informatie te houden, maar ook om UZELF herkenbaar te maken bij de medewerkers die u nog niet zo goed van gezicht kennen. Ook blijven we hameren op een goede bureaudiscipline. Het moet toch duidelijk zijn dat uw

Kroonprins op bezoek

Op 24 bracht Prins Willem-Alexander een bezoek aan de MIVD. Na een introductie door de directeur en een briefing van de teamleider Afghanistan, maakte hij kennis met zo'n tweehonderd medewerkers. ●

Sint Nicolaas undercover

‘Inlichtingen op de kaart zetten’

Van binnenuit de verschillende afdelingen van de MIVD leren kennen, door er intern te gaan werken. Vervolgens weer teruggaan naar het krijgsmachtdeel waar je vandaan komt om alle opgedane kennis en ervaring toe te passen. Dat is waar het in de startfunctie of *traineeship* om gaat. Kapitein der Mariniers Arjen heeft twee jaar op diverse plekken binnen de MIVD gewerkt en is nu hoofd sectie Inlichtingen (S2) van het eerste mariniersbataljon in Doorn.

Een periode van leren en netwerken. Zo ziet Arjen zijn tijd bij de MIVD.

“Mijn doel was een compleet beeld van de MIVD en inlichtingenland te krijgen en om kennis te vergaren voor mijn functie als S2. Ik heb niet de intentie gehad hier een tweede functie te vervullen. Want vanaf het begin was mijn wens terug te keren naar het Korps Mariniers.”

De startfunctie is zo opgezet dat militairen in twee jaar tijd verschillende stages binnen de MIVD lopen. Zo leren ze het volledige inlichtingenproces goed kennen. Hoewel Arjen nog niet zo lang zijn functie als S2 bekleedt, heeft hij er nu al profijt van. “Ik weet wat een product waard is. Ik kan het op waarde schatten, omdat ik weet hoe het tot stand is gekomen.”

“De toegevoegde waarde voor ons is dat hij op zijn functie als S2 de weg weet”, reageert Eelze Noorman. Hij begeleidde Arjen in zijn startfunctie. “De-gene die een startfunctie heeft gedaan, begrijpt waarom we iets wel of niet kunnen en weet de juiste vragen te stellen. Daar hebben wij baat bij.”

Arjen is begonnen bij wat toen nog de stafafdeling Productie, bureau Planning, Control en Kwaliteitsverbetering heette. “Daar heb ik de organisatie en haar werkwijze en processen goed leren kennen. Het ging inhoudelijk niet heel diep, maar het heeft me erg geholpen om te weten te komen wie waar verantwoordelijk voor is. Daar ben ik ook met het project *Common Intelligence Picture* begonnen, om de digitale videowand in het Operatiecentrum te realiseren. Deze videowand geeft een overzicht van de laatste stand van zaken in het operatiegebied.”

Verbindingsinlichtingen

Na een korte periode bij de stafafdeling Control kwam hij bij de afdeling Militaire Operaties terecht. “Ik heb in de dienstploeg gezeten, was de rechterhand van het hoofd van het operatiecentrum. Ik leerde welke inlichtingenproducten er zijn, hoe een NIST werkt. Ook heb ik veel over Afghanistan gelezen. Bij de dienstploeg komt er veel informatie binnen van verschillende secties op inlichtingengebied in Afghanistan, zoals de S2 van de *Battlegroup*, de G2 (sectie inlichtingen op legerkorpsniveau) en het Nationale Inlichtingen *Support Team* (NIST). Op die manier was ik veel met de operatie in Afghanistan bezig.

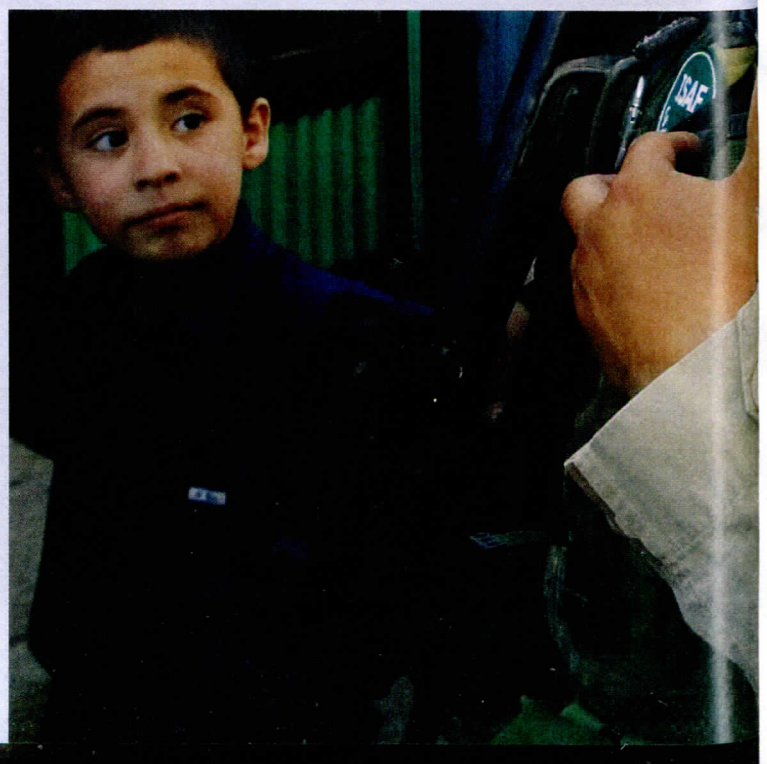
Daarna was het tijd voor de volgende stap: de afdeling Verbindingsinlichtin-

gen (nu afdeling Signals Intelligence), taakgroep Afrika. “Daar heb ik de basis van verbindingsinlichtingen geleerd. En ook daar kreeg ik weer te maken met welke producten zijn er, welke hindernissen kom je tegen om alle producten te verwerken. De werkzaamheden in de taakgroep waren niet zo hectisch. Er was toen namelijk nog geen missie in Afrika. De taakgroep Afghanistan, waar ik daarna naartoe ging, was veel dynamischer. Je ziet daar de directe ondersteuning aan het inzetgebied. Dat is gaaf. Ook ben ik bij twee bilaterale overleggen geweest, waar partners informatie uitwisselen. Ik merkte duidelijk dat Sigint een aparte tak van sport binnen de inlichtingenwereld is. Geen land wil laten zien wat het allemaal op inlichtingengebied kan. Je ziet dan dat er tijdens het overleg een spel wordt gespeeld: wat vertel je wel en wat juist niet?”

Inzicht

Alle vorige werkzaamheden kwamen bij elkaar toen hij bij de Afdeling Inlichtingen, cluster militair Uruzgan ging werken. “Ik kon al snel meeschrijven aan veiligheidsupdates. Door mijn loopbaan bij de MIVD wist ik waar de informatie vandaan komt en wat er mee gebeurt. Het was een verrijking dat ik er nu ook iets van mocht vinden en conclusies mocht trekken. In het begin is dit natuurlijk wel moeilijk. Je hebt echt achtergrondkennis nodig. Als je je er zelf niet in verdiept, is het moeilijk het plaatje inzichtelijk te krijgen.”

“De klap op de vuurpijl was mijn uitzending naar Afghanistan. Ik heb 29 dagen in het NIST gewerkt. Iedereen met een startfunctie moet dat doen, vind ik. Voor mij als marinier was het sowieso bijzonder een kijkje te nemen binnen de wereld die Landmacht heet. Om de inlichtingenentiteiten zoals NIST, S2 en G2 in praktijk, in plaats van vanuit een kantoorlocatie in Den Haag, te zien werken. Ook zie je de militairen de poort uitrijden en weet: daar werk je voor. Je wilt hen van de best mogelijke informatie voorzien. Een zo goed mogelijk beeld meegeven van wat er de komende 24 uur aan dreiging wordt verwacht. Het werken in het NIST gaf me echt een gevoel van betrokkenheid.”

Interactie

Arjen verwacht dat hij veel profijt heeft van zijn opgedane ervaringen en netwerk. Je moet een netwerk hebben, zodat je altijd ergens terecht kunt voor een vraag. Dat is de meerwaarde van mijn periode bij de MIVD. Als ik een vraag heb, kan ik rechtstreeks naar de persoon die ik daarvoor moet hebben, korte lijnen dus."

Hoe zit dat andersom? Op welke manier heeft de MIVD profijt van militairen die een startfunctie hebben gehad? Arjen is in opdracht van de directeur MIVD naar Tsjaad geweest om daar onderzoek te doen naar de informatie-uitwisseling tussen het NIC en het Korps Mariniers. Arjen: "Ik heb gesprekken gehad met de toenmalige S2 en het NIC. Omdat ik zelf als S2 naar Tsjaad ga, ga ik dus met mijn eigen aanbevelingen aan de slag. Het is namelijk zo dat de S2 vaak allerlei neventaken heeft. Ik ga mee als extra man en ga me puur bezig houden met deze taak. Dat zorgt al voor een verbetering in de informatie-uitwisseling die ik nog verder wil uitbreiden. Daar heeft de MIVD natuurlijk ook baat bij."

"De kwaliteit van de inlichtingenfunctie in de operationele lijn wordt ver-

sterkt", reageert Eelze Noorman, de mentor van Arjen tijdens zijn traineeship. "Dat heeft drie redenen. Ten eerste wordt de aansturing van de commandant beter. Ten tweede weet de S2 de weg en kan hij, als dat nodig is, aanvullende informatie opvragen. Als laatste kan hij de informatie die hij van de MIVD krijgt beter interpreteren en aanvullende vragen stellen. We willen investeren in de toekomst. En natuurlijk hebben we er profijt van dat iemand twee jaar hier komt werken. Maar dat is niet ons voornaamste doel. Voor ons is belangrijk dat de interactie tussen vraag en aanbod beter gaat. Dat Arjen als S2 de juiste vragen aan ons stelt, zodat wij de juiste inlichtingen kunnen leveren."

"De OPCO's hebben de ervaring en de angst dat als personeel eenmaal bij de MIVD gaat werken, zij niet meer terugkomen. In het verleden gebeurde dit inderdaad. Binnen de MIVD wisselden de militairen van functie en bleven zij bij de MIVD 'hangen'. Dat is juist niet onze bedoeling. Wij willen ze 'teruggeven' en laten zien dat deze intelligencemedewerkers een toegevoegde waarde voor het OPCO hebben. Ze hebben namelijk inzicht in inlichtingen op een hoger abstractieniveau en kennis van het proces. Dat kunnen ze inzetten in hun eigen domein."

Het is dus niet de bedoeling dat iemand die een startfunctie heeft gedaan, bij de MIVD blijft werken. "Maar ik wil hem wel weer een keer terugzien", zegt Eelze. "Als hij ervaring in het operationele veld heeft opgedaan, zou de MIVD hem weer goed kunnen inzetten als analist."

Door de reorganisatie van de MIVD is er op het moment geen startfunctie. Daar moet binnenkort verandering in komen. Intussen loopt er een onderzoek hoeveel functies en op welke plek in de organisatie hier voor in aanmerking komen. Dat moet zorgvuldig gebeuren, omdat de vereiste begeleiding van starters wel door de organisatie gegarandeerd moet zijn.

Arjen sluit af: "Inlichtingen in zijn geheel zijn enorm onderbelicht. Van oudsher is het zo dat een operatie *leading* is. Dat betekent dat wanneer een operatie een bepaalde kant opgaat, wij daar de juiste kaarten bij pakken. Tegenwoordig wordt de operatie meer bepaald door de inlichtingen over wat de vijand doet en hoe de wereld eruit ziet. *Intell driven* dus. Ik wil de MIVD bij het Korps Mariniers op de kaart zetten. Dat is mijn missie voor de komende drie jaar." ●

PROJECT HTI AFGEROND

Met de uitrol van Atlas bij de Nationale Sigint Organisatie en de afdeling Signals Intelligence is er na ruim drie jaar een einde gekomen aan het project HTI. Tijd dus om even terug te blikken.

"De dienst beschikt straks over één dragende infrastructuur waar iedereen gebruik van kan maken. Een infrastructuur met een grote mate van flexibiliteit, binnen de aangegeven kaders van de benodigde veiligheidseisen. Op deze manier zijn we straks in staat om op flexibele wijze informatie maximaal te ontsluiten, te verspreiden en te compartimenteren, daar waar dat nodig is", gaf toenmalig Hoofd Bedrijfsvoering Jan van den Berg bij de start van het project in 2005 in Ingelicht aan.

Sinds oktober is het dan zover: de gehele MIVD maakt gebruik van één netwerk: Atlas. Projectleider Theo Woolderink is van mening dat het volbrengen van deze klus een technisch en organisatorisch hoogstandje is, wat vooral de verdienste is van een 'fenomenaal team van specialisten'. Hij legt uit waarom: "Het was een project met een erg hoge technische uitdaging. De extra uitdagingen daarbij waren dat het project uitgevoerd moest worden in een politieke omgeving met initieel weinig aandacht voor het project. Daarnaast werden er extreme eisen gesteld aan de informatiebeveiliging, maar dit gaat helaas vaak ten koste van het gebruiksgemak."

Proefopstelling

In 2005 is het project HTI gestart met projectmanager Theo Woolderink, beveiligingsadviseur Jan de Boer, kwaliteitsadviseur Erik Hagen, communicatieadviseur Nicolette van den Brink en architecten Jeroen Oosterwal en Bob de Kousemaeker. In dat jaar is de architectuur, bestaande uit de conceptuele, de logische en de technische architectuur voor de nieuwe infrastructuur van de MIVD ontworpen. Naast interne goedkeuring, moest de architectuur ook goedgekeurd worden door enkele defensiebrede autoriteiten (DIO en Beveiligingsautoriteit). In 2005 zijn ook de fondsen voor het project geregeld door middel van het doorlopen van het Defensie Materieel Proces. In december 2005 is door middel van een prijsvraag de naam voor het nieuwe netwerk vastgesteld: Atlas.

In de eerste helft van 2006 is een proefopstelling van het te ontwikkelen netwerk gemaakt, de zogenaamde *proof of concept*. De belangrijkste producten zijn toen in hun onderlinge samenhang beproefd. Aan het eind hiervan zijn de producten die Atlas vormen bepaald. Na goedkeuring van de *proof of concept* en de architectuur was het moment gekomen om te starten met de ontwikkeling van Atlas.

Hiervoor is een aantal ontwikkelaars geselecteerd met ieder een bepaald specialisme. Tevens is een *integrator* aangesteld om alle onderdelen aan elkaar te 'smeden' en een testteam om het geheel grondig te testen. Naast de ontwikkeling van het netwerk moesten ook alle applicaties geschikt gemaakt worden om op Atlas te kunnen draaien. De ontwikkeling en het *packen* van de applicaties heeft geduurd van medio 2006 tot eind 2007. Tijdens deze ontwikkelperiode zijn nog drie belangrijke producten ontwikkeld. Ten eerste is het Informatie beveiligingsplan (IBP) ontwikkeld en goedgekeurd. Van dit beveiligingsplan zijn vervolgens duizenden beveiligingsmaatregelen afgeleid die door de ontwikkelaars meegenomen moesten worden in de bouw van Atlas.

Ten tweede zijn de communicatiehulpmiddelen ten behoeve van de implementatie van Atlas ontwikkeld. Het betreft hier een algemene informa-

tiefilm, een *computer based training* en diverse nieuwsbrieven. Ten slotte is een rekencentrum voor het serverpark van Atlas gerealiseerd.

Draaiboeken

In 2008 is het project HTI uitgebreid met een uitrolteam en zijn alle voorbereidingen gestart voor de uitrol van Atlas. Er zijn onder meer draaiboeken gemaakt, de servers en werkplekken zijn besteld en de *images* voor de werkplekken zijn gemaakt. In het eerste kwartaal van 2008 is Atlas succesvol uitgerold in het nieuwe rekencentrum en is een pilot uitgevoerd bij alle medewerkers op de 11e etage. Na de succesvolle pilot is in juni Atlas uitgerold ter vervanging van alle Donar werkplekken. Op dat moment is tevens het complete beheer van Atlas overgedragen aan Bureau ICT (BICT). Het grootste deel van het HTI-project heeft na deze uitrol het project in juli verlaten. Een klein deel van het projectteam is achtergebleven om onder leiding van Theo Woolderink en Bob de Kousemaeker de laatste uitrol bij afdeling Sigint (AS) en Nationale Sigint Organisatie (NSO) uit te voeren. Nu deze uitrol in oktober ook is uitgevoerd, is het project officieel afgerond met het opleveren van een project eindrapport en het ondertekenen van de decharge verklaring.

Focus

Op de vraag wat terugkijkend anders of beter gedaan had kunnen worden, antwoordt Theo dat vanaf het begin de gereedstelling van de beheerorganisatie buiten de verantwoordelijkheid van het project HTI is gehouden. Dit is volgens hem veel te laat als separaat project opgestart, waardoor de inrichting van de beheerorganisatie achter is gaan lopen op de technische totstandkoming van Atlas. "Alhoewel ik destijds bij de start van HTI ook heb

gepleit voor het integraal meenemen van de inrichting van de beheerorganisatie, zou ik daar nu nog harder voor pleiten. Daarnaast is er vanuit de organisatie vanaf het begin te weinig focus geweest op het project, waardoor de medewerking van de organisatie niet optimaal was. Aangezien HTI de gehele organisatie raakte was deze medewerking wel noodzakelijk. Het HTI project werd bestuurd vanuit de toenmalige bedrijfsvoeringsafdeling, waardoor de productie-afdelingen onvoldoende betrokken waren. Dit leidde tot vertraging, wederzijds onvolledige informatie en onvoldoende voorbereiding van de afdelingen zelf. Pas toen de directeur het voorzitterschap van de stuurgroep op zich nam, kwam er voldoende focus op het project. Bij toekomstige organisatiebrede projecten is het aan te bevelen de besturing hoog in de organisatie te verankeren. Met de komst van een projectdirecteur lijkt dit probleem voor de toekomst beter geborgd."

Projectdirecteur Arnold van de Burg reageert: "Het project heeft nog wat open einden achtergelaten die nu bij de beheerorganisatie liggen. Deze open einden zullen zij, als straks de versterking voor BICT binnen is, als eerste oppakken. Immers een gegarandeerde dienstverlening voor de gebruikers van Atlas heeft de hoogste prioriteit.

"Verder heeft de Beveiligingsautoriteit nog een aantal aanbevelingen gedaan die de beveiliging van Atlas op een nog hoger niveau moeten brengen. Ook hiermee zal in 2009 onmiddellijk worden begonnen."

Al met al kijkt Woolderink terug op een geslaagd project en goede samenwerking met een geweldig team. "In de drie en een half jaar die ik bij de MIVD heb doorgebracht, heb ik vele prettige contacten opgebouwd met medewerkers die over het algemeen in hoge mate toegewijd waren aan de doelstellingen van de dienst." ●

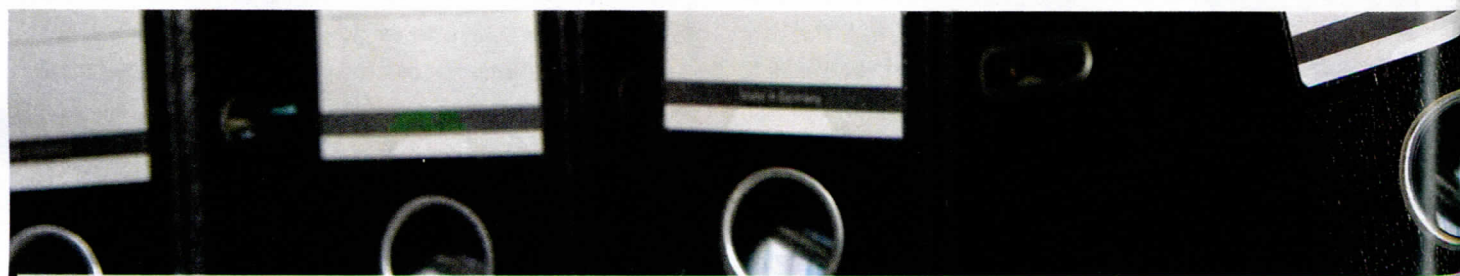

E-div lanceert 'Aeolus'

Alle stappen in het proces veiligheidsonderzoeken van a tot z volgen. Dat kan straks met het nieuwe systeem Aeolus. Daarmee wordt het proces transparanter en kan de doorlooptijd van de onderzoeken worden versneld. De kern van het systeem is inmiddels grotendeels gerealiseerd. Het projectteam E-div geeft een stand van zaken.

Het nieuwe systeem Aeolus bevat zowel de werkprocessen die nodig zijn voor het uitvoeren van een veiligheidsonderzoek als de persoonsgegevens die eraan gekoppeld moeten worden. Hoe werkt dit in de praktijk? Maarten Heijkoop, projectleider en Paul Mulder, Informatiemanager ACIV leggen uit: "Het is de bedoeling dat we straks de Staat van Inlichtingen (SVI) scannen en digitaal in het systeem invoeren. We onderzoeken nog of de SVI in de toekomst digitaal als een e-SVI aangeleverd kan worden.

Vervolgens worden de brongegevens aan de informatie in de SVI gekoppeld. Daaraan worden ook inlichtingen vanuit de organisatie toegevoegd

Beter en sneller

Het project E-div beoogt een betere, snellere en digitale documentaire informatievoorziening; in dit specifieke geval voor BPV en de andere bureaus binnen ACIV en de MIVD die te maken hebben met het proces veiligheidsonderzoeken. Dit houdt in dat naast het digitaliseren van de archieven, wat inmiddels is gebeurd, ook de werkprocessen voor het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken gedigitaliseerd moeten zijn. Daarnaast is het de bedoeling dat dit systeem

geïntegreerd dan wel gekoppeld wordt met het interne systeem met persoonsgegevens en dat er koppelvlakken met systemen van andere partijen worden gerealiseerd. Deze koppelvlakken zijn nodig zodat BPV daar gegevens uit kan halen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken. Na de demo aan BPV dit voorjaar is ervoor gekozen om de database waarin de persoonsgegevens zijn opgeslagen te integreren met het digitale systeem voor de werkprocessen. ●

en ingevoerd. Zo worden alle werkprocessen doorlopen tot aan de afgifte van de Verklaring van geen Bezwaar (VGB). Ook wanneer er geen VGB wordt afgegeven en er een reden van weigering aan de klant wordt toegezonden, wordt dit gedigitaliseerd. Een reactie daarop, in de vorm van een bezwaar op de weigering, loopt ook digitaal mee in het proces."

Verbeteringen

Dit nieuwe systeem heeft een flink aantal voordelen, vinden Maarten en Paul. "Als het nieuwe systeem wordt ingevoerd, zijn we in staat alle stappen in het proces veiligheidsonderzoeken van a tot z te volgen. Het proces wordt daarmee veel transparanter. Met Aeolus kunnen we ook de doorlooptijd van de veiligheidsonderzoeken verbeteren en versnellen. Daarnaast levert het een kwalitatieve verbeterslag op en levert het managementinformatie op waarop gestuurd kan worden. Ten slotte kunnen we voldoen aan de wet dwangsom die 1 januari 2009 van kracht gaat. De wet dwangsom houdt in dat als we de maximale looptijd van de veiligheidsonderzoeken overschrijden, degene die de VGB aanvraagt daarvoor een tegemoetkoming kan eisen."

Planning

De kern van het systeem is inmiddels grotendeels gerealiseerd. Deze kern bestaat uit de vervanging en integratie van de persoonsgegevens, de digitalisering van de werkprocessen en de documentintegratie. In december gaan de gebruikers het systeem testen. Daarna zal het klaargemaakt worden voor productie. In februari/maart 2009 vinden de acceptatietesten plaats. Als dit goed verloopt wordt daarna het nieuwe systeem uitgerold binnen een groot deel van de afdeling Contra-inlichtingen en Veiligheid en de overige actoren die iets te maken hebben met veiligheidsonderzoeken, zoals de afdeling Juridische Zaken. Maarten: "We zijn druk bezig met gerelateerde onderwerpen, zoals opleidingen voor het nieuwe systeem, het inrichten van een cursuslocatie en het voorbereiden van de installatie en migratiewerkzaamheden op ATLAS om het nieuwe systeem straks bij de gebruikers op de werkplek te krijgen. Dat is nog veel werk, dat met hoge precisie moet worden uitgevoerd."●

Aeolus

Aan de gebruikers van het nieuwe systeem is gevraagd een naam te verzinnen en Aeolus kwam als winnaar uit de bus. Dit is de god van de wind, waarbij de vier windrichtingen synoniem zijn aan vier hoofdtaken van de MIVD waar ACIV zich mee bezig houdt. Daarnaast zorgt wind voor beweging en brengt wind nieuwe impulsen, informatie en inlichtingen die ACIV weer goed kan gebruiken om haar producten te maken.●

Drempels en andere verkeersremmende maatregelen

Zoals in veel dorpen en steden in Nederland wordt in ons dorp ook gewerkt aan een grotere verkeersveiligheid door het invoeren van 30 kilometerzones en het aanbrengen van verkeersdrempels. Door veel weggebruikers worden deze maatregelen als hinderlijk ervaren omdat ze de vaart eruit halen; overigens is dat ook de bedoeling. U zult wel denken, wat heeft dit nu te maken met het project Versterking Inlichtingenketen? Dat zal ik u proberen uit te leggen.

Door: Kolonel b.d. Louwe Hakvoort, projectleider

In het deelproject 'Oprichting Joint ISTAR Commando (JISTARC)' worden er ook wel drempels gelegd waarvan de noodzakelijkheid niet direct duidelijk lijkt. Deze drempels halen de vaart uit het project en een projectleider wil wel graag vaart maken. Maar daar staat tegenover dat veiligheid en zorgvuldigheid voorop moeten staan.

De problemen rond de integratie van het *Reconnaissance Intelligence Centre* (RIC) van het CLSK in het JISTARC zijn opgelost. Het RIC gaat volledig deel uitmaken van het JISTARC waarbij een deel van de capaciteit in Volkel zal worden gestationeerd ter ondersteuning van het Opleidings- en Trainingstraject van de F-16 vliegers.

Daarnaast vindt momenteel een discussie plaats over de inrichting van het *Joint Collection en Fusion Concept* (JCFC) in relatie

tot de oprichting van het JISTARC en de daarbij behorende verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Ook deze drempel zal binnenkort worden geslecht en dan kan er weer vaart worden gemaakt met het project.

Ten slotte wacht ons als projectgroep nog het vaststellen van de formatie van het JISTARC in verband met het doorvoeren van de normeringen, zoals vermeld in de vorige column, en het opstellen van de functiebeschrijvingen.

De snelheid in deze wijk (project JISTARC) komt momenteel zeker niet boven de 30 kilometer per uur. Daarmee is in ieder geval de veiligheid gegarandeerd. Met andere woorden: we gaan nog steeds vooruit met het project, waarbij een hoge mate van zorgvuldigheid wordt betracht. De tijd dringt en daarom hopen we binnenkort weer met behoorlijk tempo op de snelweg te kunnen rijden.●

'Veiligheid bedrijven'

Veiligheid bedrijven, dat was het thema van het symposium van de stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid. De MIVD was vertegenwoordigd met een stand die werd bemand door bureau Industrieveiligheid (BIV) en bureau Communicatie (BCOM). BIV gaf voorlichting over ABDO-regelgeving en vroeg aandacht voor *security awareness*. Want bedrijven bewust maken van de gevaren van spionage is nog steeds een groot thema. BCOM gaf vooral algemene informatie over de MIVD als organisatie. Met deze stand geeft de MIVD uiting aan de doelstelling om meer open en transparant te zijn. Een verslag van deze dag.

Donderdag 6 november. Bij de ingang van Ahoy staan twee mensen van het Haags Vredesplatform te demonstreren tegen deze wapenbeurs. In het pamflet dat ze uitdelen staat: "Oorlog is geen handelswaar en kan nooit leiden tot veiligheid. We moeten met onze protesten duidelijk maken dat handel in oorlog nooit tot een vreedzame samenleving kan leiden en dat oorlogstuig in de marktwerking de oorlogsdreiging in stand houdt. Daar mag onze samenleving zich niet voor lenen."

De bezoekers van de beurs later zich er echter niet door uit het veld slaan. Zij vertegenwoordigen veelal bedrijven die opdrachten voor Defensie uitvoeren. In Nederland werken ongeveer 290 bedrijven die bij de NIDV zijn aangesloten. Het aantal bedrijven met een ABDO-status is 600.

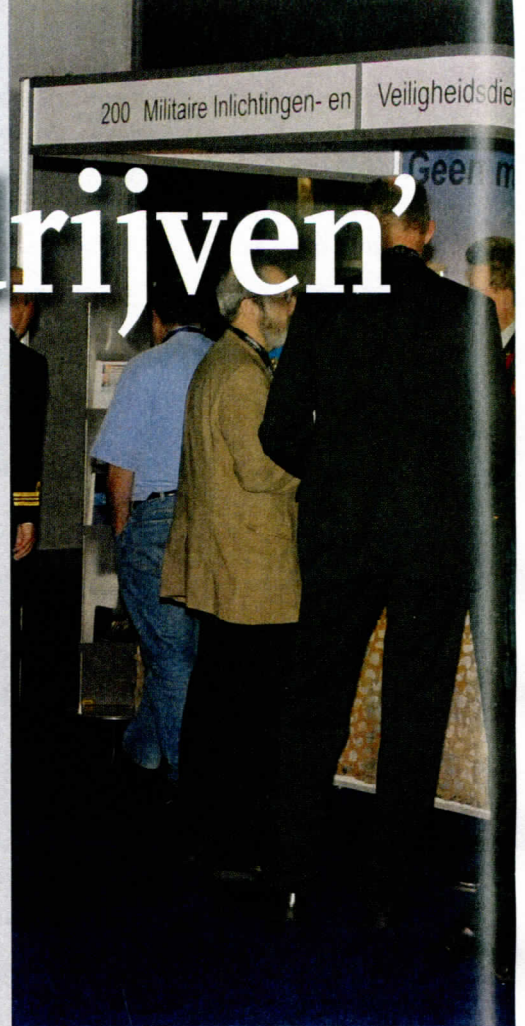
Niet lang daarvoor heeft staatssecretaris van Defensie Jack de Vries zijn toespraak gehouden. De toespraken deze dag richten zich voornamelijk op de rol van het bedrijfsleven voor de defensieorganisatie en hoe zij bijdragen aan veilige missies ter land, ter zee of vanuit de lucht. De Vries geeft aan dat het thema 'Veiligheid bedrijven' goed weergeeft wat Defensie en het bedrijfsleven met elkaar verbindt. "Veiligheid is het belangrijkste product van Defensie. De krijgsmacht is dagelijks bezig met het bedrijven van veiligheid, in binnen- en buitenland. Hierbij komen risico's op ons pad. De missie in Uruzgan bewijst helaas regelmatig op tragische wijze dat risico's reëel zijn." De Vries geeft aan dat Defen-

sie en het bedrijfsleven intensief samenwerken om in binnen- en buitenland de risico's het hoofd te bieden en de veiligheid te vergroten.

"Defensie neemt de vaderlandse defensie-industrie serieus. Dat is niet alleen voor Defensie van belang, maar ook voor Nederland. Wij zijn onze mensen, die grote risico's lopen, immers verplicht de best mogelijke uitrusting te geven. Defensie kan dat echter niet alleen, ook de industrie zal haar steentje moeten bijdragen."

Overleven

Luitenant-generaal Freek Meulman, plaatsvervangend Commandant der Strijdkrachten, geeft ook aan hoe de industrie kan bijdragen aan de veiligheid. "Defensie en veiligheid gaan hand in hand. Defensie beveiligd namelijk het eigen en gemeenschappelijk grondgebied. "Veiligheid is gekoppeld aan het vermogen om te overleven. Dat is een doel op zich: beschermd zijn tegen dreiging." Hij geeft aan hoe de industrie Defensie daarbij kan helpen. "Door veiligheid te bedrijven, elke dag. Zoals de missie in Afghanistan bijvoorbeeld, de beveiliging van militaire en nationale objecten, de nieuwe defensiepas die voorzien is van de nodige elektronica. Daarnaast voor het optimaal kunnen beschermen van de individuele soldaat, waarbij een goede uitrusting noodzakelijk is. Defensie is complex. Militaire operaties zijn complex. Dat vraagt veel inventiviteit en inlevingsvermogen van de industrie. Maar wat is er mooier dan zo indirect meehelpen aan de vrede en veiligheid?"

Arend-Jan Boekestijn, Tweede Kamerlid voor de VVD, geeft een beschouwing op de situatie in de wereld en welke rol Defensie op het wereldtoneel moet spelen. Hij geeft aan het merkwaardig te vinden dat er tegenwoordig zowel een symmetrische als a-symmetrische dreiging is. "Het gaat hier om traditionele en nieuwe dreiging. Tegelijk wor-

den de internationale mechanismen die we hebben om onveiligheid te beheersen, steeds zwakker. Die tegengestelde beweging voorspelt niet veel goeds. De wereld wordt steeds instabieler."

"In een aantal conflicten zullen wij in internationaal verband moeten ingrijpen, omdat zij een eenvoudigweg de internationale rechtsorde bedreij-

gen en daarmee ook onze nationale belangen op het gebied van handel, welvaart en stabiliteit. Als daarmee wordt gewacht, heeft dat veelal directe gevolgen voor onze samenleving, zoals angstgevoelens en terroristische activiteiten. De oorzaken van het conflict moeten worden weggenomen, en dat kan niet puur militair, het vereist tevens een civiele aanpak. Veiligheid en ontwikkelingen moeten hier hand in hand gaan. Het vereist een multidisciplinaire benadering: de zogenaamde *comprehensive approach*. Volgens deze methode gebruiken wij militaire middelen om de veiligheidssituatie te verbeteren. Hiermee creëren wij ruimte om de civiele taken, die de oorzaken van het conflict wegnemen, te kunnen uitvoeren."

Ad Scheepbouwer van KPN blijft in zijn toespraak dicht bij huis. Hij heeft het over de beschikbaarheid van informatie en vertrouwelijkheid en integriteit. Voor de MIVD heel herkenbare punten. Waar generaal-majoor Cobelens aangeeft dat ICT het hoofdwapensysteem van de MIVD is, zo geeft ook Scheepbouwer het belang van ICT aan. "Bij een crisis moeten alle betrokkenen gelijktijdig over dezelfde actuele informatie beschikken, op gemeentelijk, regionaal

en nationaal niveau. De inzet van ICT kan daarbij helpen. Oefening heeft dit bewezen."

Zonnebrillen

De *pipes and drums* zijn net voorbij gelopen en het is weer mogelijk elkaar te verstaan. De bemanning van de MIVD-stand gaat weer in gesprek met de bezoekers. De een over de gevaren van bedrijfsspionage. De ander helpt iemand op weg die duidelijk aan het netwerken is en een opdracht binnen wil halen. Weer een ander is geïnteresseerd in wat de MIVD nu eigenlijk doet en is verbaasd dat de MIVD een publiek jaarverslag uitgeeft. Ondertussen lopen er ook mensen langs die alleen oog hebben voor de *gadgets*. De MIVD-zonnebrillen doen het erg goed. Is het niet voor eigen gebruik, dan wel voor de kinderen of kleinkinderen. De aanwezigheid van de MIVD op deze beurs wordt door zowel bedrijven als defensiemedewerkers als bijzonder positief ervaren. Ook MIVD'ers, die aanwezig zijn om te netwerken en te ontdekken of er nog nieuwe technologische ontwikkelingen zijn waarvan de MIVD profijt kan hebben, geven aan trots te zijn dat de MIVD op deze manier zijn gezicht laat zien. ●

Jubileum

WILLEM VAN DER WOUDE was op 1 december 36 jaar in dienst van Defensie. "Roel is van hoog tot laag een begrip, dat staat voor onwrikbaarheid en onverzettelijkheid als het gaat om veiligheid", gaf de plaatsvervangend directeur, brigade-generaal In het Veld tijdens een kleine bijeenkomst rond dit jubileum aan.

De carrière van Roel kenmerkt zich door grote en minder grote

dingen waarmee hij toch opvalt. Begonnen als Specialist Inlichtingen bij het 322 Squadron op Leeuwarden komt hij, na functies bij onder meer de luchtmachtstaf en de directie operatiën KLu, bij de MIVD terecht. Daar heeft hij zich bijzonder ingespannen voor het toegangscontrolesysteem en het inbraaksysteem, de beveiliging van het datacentrum in gebouw 34 en 35, project ROOD in Eibergen en de nieuwbouw in Burum. ●

Folder over spionage maakt reiziger bewust van gevaren

De MIVD en de AIVD hebben een folder uitgebracht waarin wordt gewaarschuwd voor spionagerisico's bij het reizen naar het buitenland.

De brochure is specifiek bedoeld voor iedereen die vanuit functie of privéleven de beschikking heeft over gevoelige informatie die interessant kan zijn voor andere landen. De diensten zijn al jaren bezig de bewustwording over spionage te vergroten. Deze folder is gemaakt als ondersteuning daarvan en is een aanvulling op de bestaande brochure 'Spionage en veiligheidsrisico's'. De folder maakt reizigers bewust van de gevaren en geeft

bovendien nuttige tips over hoe men spionage kan voorkomen. De folder is in digitale vorm verkrijgbaar via de websites van de MIVD en de AIVD. Een hardcopy kan worden aangevraagd via MIVD@mindef.nl ●

Lezersonderzoek

Het lezersonderzoek is ten einde, de stemmen zijn geteld. Na een wat moeizame start en een verlengde inleverdatum kwam de respons gelukkig toch op gang. Er zijn uiteindelijk ruimschoots genoeg enquêtes teruggekomen om representatieve onderzoeksresultaten te kunnen presenteren. Op dit moment worden de enquêtes verwerkt en conclusies getrokken. Daarover volgt later meer informatie.

Uit alle ingezonden vragenlijsten waarop een naam en telefoonnummer staan vermeld, zijn er willekeurig tien getrokken. De personen die hierop vermeld staan, ontvangen een Irscheque ter waarde van 25 euro. De gelukkige winnaars ontvangen telefonisch bericht. ●

Kerstbrunch

Op vrijdag 19 december is er een Kerstbrunch! Iedereen die bij de MIVD werkzaam is (in vaste dienst of ingehuurd), toevallig aanwezig of te gast is, is welkom. Locatie: gebouw 147, aanvang: 10.30 uur, einde: 14.00 uur. Tenue: gepaste kleding voor deze gelegenheid.

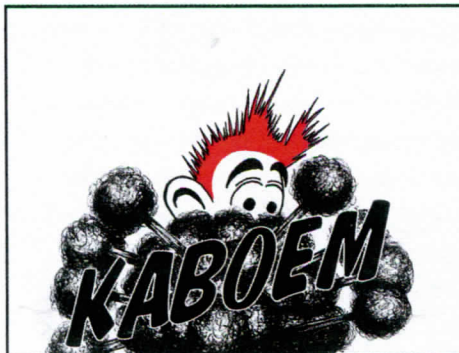
Met vragen kunt u terecht bij carolus@mindef.nl ●

Co de Rood

Henk Slijkhuis

D..i..t Dit... b..e..r..i..c..h..t bericht... Dit bericht...
v..e..r..n..i..e..t..i..g..d vernietigd... Dit bericht
vernietigd... z..i..c..h..z..e..l..f zichzelf...
Dit bericht vernietigd zichzelf... n..a na...
t..w..i..n..t..i..g twintig s..e..c..o..n..d..e

MIVD TOPSPORTER

Hij zwemt elke dag zes tot acht kilometer. Dat zijn tweehonderd tot driehonderd baantjes per training. Een paar weken geleden won hij vier gouden medailles op de Nederlandse Militaire Kampioenschappen in Breda. In deze sfinx komt Dirk van de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid aan het woord die in augustus mee wil doen aan de Militaire Wereldkampioenschappen.

"Ik lig elke dag twee uur in het zwembad en trek m'n baantjes. Dat klinkt misschien saai, maar dat is het absoluut niet! Elke training is anders. Elk baantje is zelfs anders. Er zijn zoveel dingen waar je op moet letten: techniek, conditie en uithoudingsvermogen. Ook moet je op de verdeling letten. Je moet niet als een gek weggaan, want dan houd je het nooit vol. Wat bijvoorbeeld ook elke keer anders is, is de start, het onderwater zwemmen, het keerpunt en de aantik. Dat zijn allemaal dingen waar je voor en tijdens het zwemmen mee bezig bent."

Op zijn achtste is hij begonnen met zwemmen en schopte hij het tot de top van de Nederlandse zwemmers. Toen hij de Koninklijke Militaire Academie (KMA) ging doen, gingen zijn prestaties helaas achteruit. "Ik moest marsen lopen, hindernisbanen nemen. Dat vergt veel van je. Daarnaast vond ik het moeilijker gedisciplineerd te blijven zwemmen. Dat kwam omdat ik niet in teamverband kon trainen. Ik lag op de KMA 's ochtends vaak

als enige in het bad. Ik moest soms zelfs het licht zelf aandoen, omdat ik er als eerste kwam. Dat motiveert je niet echt om elke ochtend te gaan trainen.

Hoewel het in principe een individuele sport is, traint Dirk toch liever in teamverband. "Je trekt jezelf aan elkaar op. Als je ziet dat iemand naast je zwemt, ga je zelf harder je best doen om de ander voor te blijven."

Nu is hij weer terug op niveau. De komende maanden liggen een paar heftige kampioenschappen in het vooruitzicht. Hoe combineert hij de training daarvoor met zijn werk?

"Het is soms wel lastig te combineren. Na een dag hard werken heb je niet altijd zin om nog twee uur in het zwembad te liggen. Normaal gesproken zwem ik daarom altijd 's ochtends. Dan ben ik nog fris. Met zo'n toernooi in het vooruitzicht, train ik al snel vijftien tot twintig uur in de week. Dan zwem ik dus 's ochtends en 's avonds."

Hoewel Dirk bij Defensie werkt, is hij geen Defensie Topsporter. Deze sporters hebben een contract waarbij ze twintig uur werken en twintig uur sporten. Is dat niet iets voor Dirk? "Toen ik 18 was en me daarvoor wilde plaatsen tijdens het jeugdkampioenschap, haalde ik op een paar tienden na net niet de eerste plaats. Daarmee was mijn kans op een plekje bij de Defensie Topsportselectie verkeken." Heel rouwig is hij daar niet om. Hij heeft genoeg toernooien in het vooruitzicht. Volgend jaar is er een luchtmachtkampioenschap in Polen. In het voorjaar zijn er Nederlandse Kampioenschappen. In augustus zijn de Militaire Wereldkampioenschappen in Canada. Eens kijken met hoeveel medailles deze MIVD-topsporter dan thuiskomt. ●

Foto: Joël Kapelle

ER ZIT MÉÉR ONDER DE MOTORKAP

"We have 1203 sources, Google is one of them" staat er te lezen in de signatuur onder mijn email en zo is het maar net. Er zit méér onder de motorkap. Waar zo'n beetje de hele wereld voor de informatievoorziening volledig afhankelijk lijkt te zijn van Google en Wikipedia dreigen andere, dikwijls veel toepaslijker bronnen, in de vergetelheid te raken. Waaronder een van de meest volwassen online database providers, Dialog Inc.

Door: Arno H.P. Reuser

Dialog is een Amerikaans bedrijf dat iets meer dan 1200 databanken ter beschikking stelt over een veelheid van meestal Beta-onderwerpen. Dialog biedt de laatste jaren ook nieuws en *full-text journals* aan, maar de twee grote concurrenten Factiva en Lexis-Nexis zijn daar beter in. Dialog voorziet de gegevens in de aangeboden databanken van een prachtige zoektaal, uitgebreide metadata, trefwoorden en een veelheid aan andere gegevens, teneinde de gebruiker in staat te stellen zo nauwkeurig mogelijk te zoeken. De databanken worden voor verschillende prijzen aangeboden: soms zijn die heel redelijk (tien dollarcent per minuut voor Medline), soms ietsje meer (1000 dollar per hoofdstuk bij marktanalyse databanken. Dit is geen typfout, het is 'duizend' dollar). Hier volgt een overzicht van mogelijk interessante (verzamelingen van) aangeboden databanken.

Ingenieurswetenschappen. De drie multidisciplinaire databanken zijn Inspec, NTIS, en Ei Compendex. Inspec is de databank voor fysica, elektronica en computer & control. Ongeveer vierduizend technische tijdschriften en seriële werken (congresverslagen) worden opgenomen, vanaf 1898 (opnieuw, geen typfout). Inspec wordt wekelijks bijgewerkt en telt momenteel bijna veertig miljoen titels. NTIS is de National Technical Information Service en bevat samenvattingen van overheidsrapporten van de Verenigde Staten. Vanaf 1964 zijn ongeveer drie miljoen titels opgenomen. Ei Compendex is de *online* versie van de Engineering Index. Compendex bevat *abstracts* van 4500 technische tijdschriften sinds 1884. Omvang is achtentwintig miljoen titels. Dialog biedt natuurlijk ook gespecialiseerde beta databanken aan. Voor de chemici onder u is Chemical Abstracts volledig beschikbaar, vanaf 1967 met nu zo'n veertig miljoen titels.

Wetenschappelijke literatuur. U heeft een kwalitatief goed tijdschriftartikel en u wilt weten welke andere auteurs dat artikel mogelijk hebben geciteerd zodat u nieuwere relevante literatuur vindt? De Science Citation Index en zijn kleinere zusje, de Social Science Citation Index kunnen hier helpen. Beide volledig online, wel voor een niet misselijke prijs (zodat u misschien eerst uw toevlucht neemt tot scholar.google.com of Cirrus). U zoekt op een auteursnaam en vindt een lijst van artikelen die de bewuste persoon citeren. Zo kunt u met een beetje geluk kringen van experts blootleggen. Dialog biedt ook algemenere naslagwerken *online* aan. Indien u op zoek bent naar dissertaties dan kunt u beginnen met Dissertation Abstracts Online.

Boeken/tijdschriften. U wilt iets weten over een bepaald boek? Start met British Books in Print (er is natuurlijk ook een Amerikaanse versie) om op te zoeken of een boek nog te verkrijgen is. Ga dan door naar de Book Review index om de mening van anderen over het boek te lezen. Lijkt de auteur interessant? Wellicht

is hij/zij beschreven in Bowker Biographical Dictionary of de Biography Master Index. Is de auteur inderdaad een expert? Dan zal hij/zij vast vaak geciteerd worden (zie hierboven), of een regelmatige spreker zijn op congressen: Inside conferences indexeert 16.000 referenties per jaar. Of houdt u het liever bij tijdschriften? Ulrich's Periodicals Directory beschrijft 32 miljoen tijdschriften van 90.000 uitgevers.

Bedrijven. De Kamer van Koophandel is natuurlijk een goede bron voor bedrijfsinformatie. Dialog Inc. heeft ook Dun's & Bradstreet, Disclosure, ICC, Standard & Kompass. Voor defensiebedrijven is DMS/Intelligence International een aanrader, of FI Market Intelligence Reports dat de volledige tekst bevat van marktanalyses en rapporten over de defensie-industrie wereldwijd.

Geneeskunde. De meest beroemde is Medline, de online databank van de tweede nationale bibliotheek van de VS: de National Library of Medicine met nu bijna 10 miljoen titels. Alternatieven zijn Embase en BioMed Central.

De rest. Eéntje hadden we nog niet. Is er nog een andere databank van databanken? Tuurlijk, de Gale Group heeft Gale Direct Online, Portable and Internet databases met nu bijna 10 miljoen beschrijvingen van nog eens 16.000 databanken. Het is natuurlijk een leuk leesvoer, overigens. ●

** Er zijn nog veel meer interessante databanken bij te melden. De geïnteresseerde lezer zij verwezen naar <http://liblog.com> voor een compleet overzicht.